

הרב בן ציון שפיר

בעבותות של נצח וגורל דומה. מה שקורה לאחד משפיע על השני. המצב של אחד עושה רושם על הכלל. אין מושג של אדם הנוהג איך שהוא רוצה בביתו הפרטי ללא שהדבר ישפיע על כלל ישראל. יותר מזה, אנו גוף אחד. הראש תמיד נמצא בקרבת הזנב. כשמשנה ראה את הרמה הנמוכה אליה שקעה הזנב, הוא ידע שגוף העם איננו ברמה גבוהה כל כך. המעשה היחידי הזה האיר את עיניו בנוגע לרמה הרוחנית של שאר העם.

החפץ חיים מסביר כי סם הנגד ללשון הרע הינו "אהבת הזולת". אם אני הייתי מביט עליו כאל אדם שמחובר אלי, לעולם לא הייתי מדבר שלילי עליו. מכיוון שזהו דיבור שלילי על עצמי כביכול.

נראה לכאורה כי זהו תשובתו של רש"י. העם היהודי הינו אחד. אם מקרה אחד של לשון הרע כה מרושע יכול היה לקרות, זה שיקף על מצבו של כל העם. אם האנשים היו בדרגה גבוהה יותר דבר זה לא היה יכול לקרות. זה מראה כי כל העם היה חסר רכיב חשוב- תחושה של יעוד משותף. הרגשת אחווה, תחושה של "אני אחד עם אחי היהודים. על כן היה ראוי שכל העם תיענש.

◀ מצפים ליותר מהעם הנבחר

אם האנשים אשר היו מעורבים במקרה היו צרפתיים, גרמניים או יוונים עתיקי יומין, לא היה פה עניין כלל. הם עם על פי הנסיבות הבאות: שלשלות יוחסין משותפים וגידול בארץ משותפת, אך בזה מסתיים הקשר. העם היהודי שונה. כבני אברהם, יצחק ויעקב, אנו מתחלקים בתורשה וביעוד משותף. אנו כרוכים יחד לנצח. אנו אחד.

מסיבה זו, כאשר משה היה עד למעשה האכזרי של לשון הרע, ראה הוא את הדבר כסימן לבריאות של כל העם. אם החלק הנמוך של העם שקע לדרגה כזאת, הראש לא יכולה להיות גבוהה בהרבה. וברגע זה הוא הבין למה היהודים מקבלים התייחסות כזאת. אם עם אחד משפיל אחד את השני- איננו מוצאים בכך פגם. אך אם יהודי, מהעם הנבחר מדבר לא יפה אחד על השני, הדבר מבשר רעות ועונשים. אנו מוחזקים ברמה גבוהה יותר.

המושג הזה הינו מסר עוצמתי על האחדות של עם ישראל, היעוד המשותף שלנו והכוח של היחיד להשפיע על הרבים.

אומה אחת, ללא חילוק

ספר שמות פרק ב

(יד) ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את המצרי וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר

רש"י על שמות פרק ב פסוק יד

אכן נודע הדבר - כמשמעו ומדרשו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מכל ע' אומות להיות נרדמים בעבודת פרך אבל רואה אני שהם ראוים לכך

חשמלי. לילה אחד מאוחר מאד, שומע אחד מדיילי האנייה רעש משונה הבוקע מתוך תאו של האיש הנוסע. איש הצוות דופק על הדלת ללא מענה. הרעש ממשיך. הוא דופק שוב. אין קול ואין עונה. חושש הוא לסכנה, בועט בדלת, ורואה את הנוסע עומד למול בטן האנייה, המסור החשמלי בידו ומנסה הוא לחתוך את דפנות האנייה. איש הצוות צווח עליו, "תפסיק מיד! מה אתה עושה?"

הנוסע הגיב בשלווה. "אדוני, אינך רואה את הכרטיס שלי פה ביד?" אינך רואה כי כתוב פה שיש לי זכות לתא אישי? מדוע אתה מפריע לי? הנה אני, בתא האישי שלי בפרטיות. אם אני רוצה לקדוח חור בחדרי, זה ההחלטה שלי. אני שילמתי על התא ויש לי זכות לעשות מה שאני רוצה פה. עזוב אותי.

החפץ חיים משווה את המצב הנ"ל למצבו של עם ישראל. הוא מסביר כי עמינו עם אחד קשור

מדוע כששני אנשים מדברים לשון הרע- על כל העם לסבול?

הגיע משה לגיל, יצא הוא אל אחיו - כדי להשתתף בסבלם. המראה אשר נגלה לעיניו גרם לו סבל רב. הדיכוי, השעבוד והאכזריות נוכחו בכל מקום אשר נחו עיניו. למחרת, משה שוב "יצא אל אחיו", והפעם הוא נוכח לראות שני יהודים נאבקים במלחמת חיים. אחד עמד על השני בניסיון להורגו. משה צעק אליו: "רשע, למה תכה רעך?" וזה הביא לסיום ריב הדמים.

אולם, התערבותו של משה לא קבל שום הערכה. להיפך, תגובתם הייתה: ה ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את המצרי? המדרש מספר כי זה היה איום. יום לפני זה משה הרג שומר מצרי אשר הצליף ללא רחמים ביהודי חף מפשע. שני היהודים הניצים (רבים) ראו זאת וכעת הם הזהירו את משה והיתרו בפניו כי הם עלולים לדווח עליו לרשויות משום שהוא מרד במלך. וכך הם עשו.

כאשר פרעה שמע כי יורש העצר (משה) העמיד אתגר כזו לפני חוק המדינה על ידי שהגן על על יהודי בפני אדונו, הוא הביא את משה למשפט על מעשהו הרודני. ולבסוף היה על משה לברוח ממצרים מכיוון שחייו היו בסכנה.

המעניין הוא כי בפעם הראשונה שמשה שמע על איומם, תגובתו הייתה "אכן נודע הדבר". רש"י מסביר כי במשך כל כך הרבה שנים למשה ניקר השאלה בראשו: "מדוע מבין שבעים האומות, ישראל תמיד נבחרים להיות המדוכאים". ברגע שהוא ראה שיש "מוסרים" מבין היהודים הוא הבין מדוע זהו גורל העם.

◀ 3 שאלות

רש"י זה קשה להבנה מכמה סיבות: 1. משה היה עד לשני אנשים המאיימים לדווח עליו לרשויות. שני יחידים אינם מגדירים אומה שלימה. 2. כל האומות האחרות מדברים לשון הרע גם- הלא כן?

3. אם זה נכון שכל העם היהודי הם בעלי לשון הרע, מה כל כך רע בחטא זה שבגינה עם שלם אמור לסבול שיעבוד אכזרי ורע?

נבין את התשובה לשאלה זו על ידי משל.

◀ קידוח חור בתא שלי

דמיין לעצמך אדם הנוסע באנייה טרנס-אטלנטית (חוצה ים), הוא נושא איתו מסור

